

Vlaams
Parlement

ingediend op **518** (2020-2021) – Nr. 1
28 oktober 2020 (2020-2021)

Voorstel van decreet

van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz

tot het toestaan
van een tijdelijke capaciteitsverhoging
van vergunde crematoria
in het kader van COVID-19

TOELICHTING

1. Algemene toelichting**Aanleiding**

Sinds eind 2019 woedt een wereldwijde pandemie door een nieuw coronavirus dat de ziekte COVID-19 veroorzaakt. Na een eerste golf in het voorjaar van 2020 is Vlaanderen zwaar getroffen door een nieuwe golf van besmettingen, die in sommige gevallen ook leidt tot ziekenhuisopnames en overlijdens.

Gelet op de aanbevelingen vanuit de wetenschappelijke wereld, en de adviezen van de Nationale Veiligheidsraad en van het Crisiscentrum van de Vlaamse Overheid (CCVO), moet ook de Vlaamse overheid vanuit haar bevoegdheden de nodige maatregelen nemen om de verdere verspreiding van het coronavirus in te dammen, en om de veiligheid en de volksgezondheid te garanderen.

Het aantal overlijdens in België dat toegeschreven wordt aan COVID-19 is gestegen tot gemiddeld 49 per dag. In de periode van 17 tot 23 oktober 2020 steeg het gemiddelde met de helft. In totaal worden in ons land nu al 10.899 sterfgevallen toegeschreven aan COVID-19. Ook de opnames in de ziekenhuizen nemen fors toe, tot gemiddeld 502 in de periode van 20 tot 25 oktober 2020. Daarmee worden dezelfde pieken bereikt als begin april 2020. Bovendien stijgt het aantal bevestigde besmettingen in ons land exponentieel. Tussen 17 en 23 oktober 2020 waren er gemiddeld 13.052 extra besmettingen per dag.

Op 23 oktober 2020 bracht het Overlegcomité een reeks coronaregels op het vlak van sport, culturele evenementen en (hoger) onderwijs in overeenstemming met alarmniveau 4. De strengere regels zijn nodig om ziekenhuizen te ontlasten en om te voorkomen dat alle scholen moeten sluiten, dat de volledige economie stilvalt en dat al te veel mensen zouden vereenzamen door een algemene lockdown.

Op 27 oktober 2020 vielen er sinds de start van de pandemie in België al 10.810 doden te betreuren. Naarmate het aantal sterfgevallen stijgt, zal ook het aantal crematies toenemen. Met de opstoot van het coronavirus sinds augustus 2020 moet worden vastgesteld dat het aantal crematies intussen boven het gemiddelde ligt. Zo verzorgde het crematorium in Kortrijk in de eerste vier maanden van het jaar ten gevolge van de eerste coronagolf een surplus van 341 crematies (+24 procent) in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar.

In Vlaanderen bestaat een theoretische capaciteit van 88.109 crematies per jaar. Bij een aantal crematoria is een bijzondere voorwaarde in de omgevingsvergunning opgenomen met betrekking tot een beperking op het aantal crematies per jaar. Die crematoria zullen hun maximaal toegelaten aantal crematies bereiken in de loop van de maand november 2020.

Bij problemen met de uitvoering van een bepaalde bijzondere milieuvoorwaarde kan de exploitant een verzoek tot bijstelling van de bijzondere milieuvoorwaarde indienen. Voor die bijstelling is een afzonderlijke procedure uitgewerkt in hoofdstuk 6 van het Omgevingsvergunningendecreet. Verzoeken tot bijstelling verlopen evenwel volgens de gewone procedure, met een openbaar onderzoek en het inwinnen van adviezen, waarbij bepaalde termijnen moeten worden gerespecteerd. Vervolgens is er ook nog de mogelijkheid van administratief beroep die een schorsende werking heeft. Het doorlopen van die procedure behelst verschillende maanden. Gelet op de huidige cijfers en prognoses zou een bijstelling (van de capaciteit van het aantal crematies) ruim te laat komen om de gevolgen van de COVID-19-pandemie het hoofd te kunnen bieden.

Hoewel er in het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging wettelijk geen termijn tussen een overlijden en crematie is bepaald, leggen een aantal gemeenten wel een dergelijke termijn tussen het overlijden en de begrafenis of crematie vast. Een dergelijke termijn moet in dat geval vanzelfsprekend nageleefd worden.

Los daarvan heeft het wachten op een afscheid emotioneel ook een impact, die zeker in tijden van COVID-19 zo veel mogelijk beperkt moet worden.

Voorgestelde regeling

In dit voorstel van decreet wordt bepaald dat crematoria die geconfronteerd worden met een bijzondere milieuvoorwaarde die het aantal jaarlijks uit te voeren crematies uitdrukkelijk beperkt, als ze dat vastgelegde aantal zouden overschrijden ten gevolge van de COVID-19-pandemie, de toestemming krijgen om dat vastgelegde aantal crematies met 20 procent te overschrijden.

Crematoria

Het gaat om crematoria als vermeld in rubriek 58 van de indelingslijst, met andere woorden om inrichtingen voor de verbranding van lijken van menselijke oorsprong.

Het verbranden van kadavers of lijken van dierlijke oorsprong valt onder de toepassing van de VLAREM-indelingsrubriek 2.3.4.1, i) (VLAREM: Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning). De sectorale milieuvoorwaarden die op die inrichtingen van toepassing zijn, zijn vastgesteld in subafdeling 5.2.3bis.3 van titel II van het VLAREM. Daarop is de voorgestelde afwijkingsregeling dus niet van toepassing.

Afwijking van de bijzondere milieuvoorwaarde die het maximale aantal jaarlijks uit te voeren crematies vastlegt

De voorgestelde regeling is een afwijkingsregeling en ze moet dus in strikte zin gelezen worden. Een afwijking van andere voorwaarden die in de vergunning opgenomen zijn, wordt dus niet door dit voorstel gevat. Die andere voorwaarden moeten dan ook gerespecteerd worden.

Ook de algemene en sectorale milieuvoorwaarden en verplichtingen, en de toepassingsregels ervan, bepaald bij of krachtens het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, blijven onverminderd gelden.

Tijdelijke afwijking

Crematoria met de specifieke bijzondere milieuvoorwaarde zullen in de loop van de maand november 2020 het maximaal toegelaten aantal jaarlijks uit te voeren crematies bereiken. De exploitanten van de crematoria hebben de grote toename van sterfgevallen ten gevolge van de COVID-19-pandemie en de onverwachte omvang van de tweede golf niet kunnen voorzien. Een beperkte verhoging van de capaciteit in tijd en omvang kan daar een antwoord op bieden.

Zo geldt de mogelijkheid om af te wijken van het aantal uit te voeren crematies dat in de vergunning is vastgelegd, alleen voor de resterende maanden van 2020. Bovendien is de beperkte capaciteitsverhoging in omvang beperkt tot 20 procent om de resterende twee maanden van het jaar 2020 te kunnen overbruggen ($2/12 = 16$ procent; afgerond naar boven komt dat neer op 20 procent). Dat moet het voor de crematoria mogelijk maken om – ook in uitzonderlijke pandemieomstandigheden – hun essentiële maatschappelijke opdracht te vervullen.

Als de exploitant van oordeel is dat het aantal uit te voeren crematies die in de bijzondere milieuvoorwaarde is opgelegd, los van de COVID-19-pandemie te beperkt is, beschikt hij over de mogelijkheid om via de reguliere weg die voorwaarde te laten bijstellen.

Hoogdringende, maar geen ingrijpende wijziging

De voorliggende regeling is beperkt, zowel in de tijd (2020) als in de omvang (verhoging van maximaal 20 procent van het aantal jaarlijks uit te voeren crematies).

Deze wijziging is hoogdringend om verschillende redenen. Een eerste reden is de volksgezondheid: vanuit sanitair oogpunt is het niet aangewezen om lijken al te lang te bewaren. Veel gemeenten bepalen om die reden dan ook een maximumtermijn tussen het overlijden en de begrafenis of crematie.

Bovendien moeten lijken in reglementaire omstandigheden bewaard worden, wat bij uitstel van crematies extra druk zou kunnen leggen op de ziekenhuizen en zorginstellingen. Een dergelijke extra druk op ziekenhuizen en zorginstellingen moet te allen tijden vermeden worden.

Ook het menselijke aspect wordt in rekening genomen: in deze beproevende tijden is het immers belangrijk om op een humane manier afscheid te kunnen nemen. De crematoria in Vlaanderen zijn geografisch verspreid. Het belang van nabijheid en een minimum aan verplaatsingen in deze tijden verantwoorden een decretale ingreep om de nabijheid van crematoria te verzekeren.

Bovendien blijven de algemene en sectorale milieuvoorwaarden en verplichtingen, en de toepassingsregels ervan, die bij of krachtens het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid zijn bepaald, alsook andere bijzondere milieuvoorwaarden die in de vergunning zijn opgenomen, onverminderd gelden.

Bijgevolg moet geconcludeerd worden dat de behoefte aan een regeling groot is en de impact van de ontworpen regeling op mens en leefmilieu beperkt is, wat het voorliggende decretale ingrijpen verantwoordt.

2. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

Dit artikel geeft aan dat het voorliggende voorstel van decreet uitvoering geeft aan artikel 1, lid 3, van richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten. Die bepaling luidt als volgt: "3. Indien hun nationale wetgeving in die mogelijkheid voorziet, kunnen de lidstaten per geval besluiten deze richtlijn niet toe te passen op projecten, of projectonderdelen, die uitsluitend bestemd zijn voor defensie, dan wel op projecten die uitsluitend de respons op civiele noodsituaties tot doel hebben, indien zij oordelen dat toepassing in die gevallen nadelige gevolgen zou hebben voor deze doeleinden."

De EU-richtlijn voorziet niet in een aanmelding van het gebruik van artikel 1, lid 3, aan de Europese Commissie.

Artikel 3

Zoals hierboven is aangegeven, mag een crematorium dat wordt geconfronteerd met een bijzondere milieuvoorwaarde die het maximaal aantal jaarlijks uit te voeren crematies vastlegt, dat aantal met 20 procent overschrijden. Er is maar een beperkt aantal crematoria dat met zo'n bijzondere milieuvoorwaarde geconfronteerd wordt. Voor de overige crematoria verandert er niets.

Deze mogelijkheid geldt alleen voor jaar 2020. Daarna valt de exploitant terug op het maximale aantal jaarlijks uit te voeren crematies dat in de vergunning is vastgelegd.

Artikel 4

Dit voorstel van nooddecreet zal in werking treden op de dag van de bekrachtiging ervan door de Vlaamse Regering. Gelet op de hoogdringendheid en de noodzaak om in voorkomend geval de bepalingen en regelingen van dit decreet toe te passen, kan niet worden gewacht op de inwerkingtreding de tiende dag na de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad. In geval van een civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid moeten de bepalingen en regelingen van dit decreet zo snel mogelijk kunnen worden toegepast.

Wilfried VANDAELE
Peter VAN ROMPUY
Willem-Frederik SCHILTZ

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet voorziet in de toepassing van artikel 1, lid 3, van richtlijn 2011/92/EU betreffende de milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten.

Art. 3. Ingeval een milieuvergunning of omgevingsvergunning voor de exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit van de eerste klasse als vermeld in rubriek 58 van bijlage 1 van titel II van het VLAREM een bijzondere milieuvoorwaarde bevat die het maximale aantal jaarlijks uit te voeren crematies vastlegt, mag dat aantal voor het jaar 2020 met 20 procent worden overschreden.

Een exploitant die de afwijkingsregeling, vermeld in het eerste lid, wil toepassen, brengt de Vlaamse Regering op het adres van het Departement Omgeving, de provincie en de gemeente of gemeenten waarin het crematorium gevestigd is, uiterlijk op de dag vóór de toepassing van de afwijkingsregeling per e-mail of brief daarvan op de hoogte.

Het Departement Omgeving, de provincie en de gemeente of gemeenten waarin het crematorium gevestigd is, maken de kennisgeving, vermeld in het tweede lid, tot het einde van het kalenderjaar bekend op hun website binnen een termijn van acht dagen na de ontvangst ervan en uiterlijk op 31 december 2020.

De afwijkingsregeling gaat in op de dag na de kennisgeving, vermeld in het tweede lid.

Art. 4. Dit decreet treedt in werking op de dag van de bekrachtiging ervan door de Vlaamse Regering.

Wilfried VANDAELE
Peter VAN ROMPUY
Willem-Frederik SCHILTZ